

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу
України та деяких законодавчих актів України щодо імплементації
міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією
про фінансові рахунки»

1. Мета

Проект Закону розроблено з метою забезпечення впровадження Україною двох міжнародних стандартів у сфері прозорості та обміну інформацією для податкових цілей:

- 1) Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information (CRS));
- 2) Стандарту щодо обміну інформацією за запитом (EOIR).

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

1. Щодо імплементації Загального стандарту звітності CRS

Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information (CRS) або Загальний стандарт звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (далі – Загальний стандарт звітності CRS) – це міжнародний стандарт, схвалений Радою Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) 15.07.2014, що вимагає від країн, які його імплементують, здійснювати збір інформації про фінансові рахунки у фінансових установ та щорічно обмінюватись такою інформацією з юрисдикціями – партнерами з обміну в автоматичному порядку.

Відповідно до Загального стандарту звітності CRS фінансові установи країни-учасниці зобов'язані здійснювати належну комплексну перевірку (due diligence) фінансових рахунків та серед власників рахунків, а у певних випадках і серед їх контролюючих осіб виявляти осіб, які є податковими резидентами інших юрисдикцій – партнерів з обміну інформацією. Інформація про такі рахунки подається фінансовими установами до податкової адміністрації країни-учасниці. Зазначена податкова адміністрація надалі надсилає відомості про фінансові рахунки юрисдикціям, резидентами яких є власники та контролюючі особи власників фінансових рахунків.

Імплементація Загального стандарту звітності CRS координується Секретаріатом ОЕСР. Станом на жовтень 2021 року понад 110 юрисдикцій є учасниками міжнародного багатостороннього автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки, включаючи усі держави-члени Європейського Союзу. У 2020 році було передано інформацію про понад 75 мільйонів фінансових рахунків, стосовно активів вартістю близько 9 трильйонів євро (згідно з інформацією, наданою у Звіті Глобального форуму з питань прозорості та обміну інформацією для

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000065FC2E00E0D89200

Підписувач Марченко Сергій Михайлович

Дійсний з 30.03.2021 0:00:00 по 29.03.2023 23:59:59

Міністерство фінансів України

44010-04-5/17867 від 15.08.2022

податкових цілей (далі – Глобальний форум): <https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/global-forum-annual-report-2021.pdf>).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 978-р «Про схвалення проекту листа Уряду України до Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно впровадження Стандарту щодо автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях» Уряд України офіційно висловив намір приєднатись до багатосторонньої міжвідомчої угоди, розробленої ОЕСР, та долучитися до міжнародної системи обміну інформацією відповідно до Загального стандарту звітності CRS.

Законом України від 30.11.2021 № 1914-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» главу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України доповнено пунктом 53¹, відповідно до якого Україна буде здійснювати автоматичний обмін інформацією відповідно до Загального стандарту звітності CRS після приєднання компетентного органу України до Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки (Multilateral Competent Authority Agreement on Automatic Exchange of Financial Account Information (MCAA CRS), далі – Багатостороння угода CRS).

Державна податкова служба України (компетентний орган України для цілей автоматичного обміну інформацією за Загальним стандартом звітності CRS) здійснює заходи для приєднання України до Багатосторонньої угоди CRS.

Багатостороння угода CRS встановлює обов'язок для усіх юрисдикцій-учасниць ухвалити законодавство, необхідне для уніфікованого впровадження вимог Загального стандарту звітності CRS. Упровадження Загального стандарту звітності CRS включає:

встановлення зобов'язання для фінансових установ щодо здійснення due diligence (належна комплексна перевірка) за правилами розділів II – VII Загального стандарту звітності CRS;

застосування у національному законодавстві термінології, передбаченої Загальним стандартом звітності CRS, та використання коментарів до Загального стандарту звітності CRS під час його тлумачення фінансовими установами та контролюючими органами;

створення ефективної системи контролю за дотриманням фінансовими установами вимог щодо встановлення підзвітних рахунків та подання звітності за такими рахунками відповідно до розділу IX Загального стандарту звітності CRS.

Обмін інформацією на підставі Багатосторонньої угоди CRS стане можливим виключно після ухвалення Україною законодавства, необхідного для імплементації стандарту, що і є метою цього проекту Закону.

Отримання органами Державної податкової служби України доступу до інформації про іноземні фінансові активи резидентів України є важливим інструментом для контролю за своєчасністю та повнотою декларування доходів,

що підлягають оподаткуванню, виявлення незадекларованих доходів та для боротьби з ухиленням від сплати податків фізичними особами. Зокрема, забезпечення регулярного міжнародного обміну інформацією про фінансові рахунки сприятиме підвищенню ефективності застосування нових правил про оподаткування контрольованих іноземних компаній, які набрали чинності з 01.01.2022, а також стане важливим джерелом податкової інформації під час впровадження непрямих методів контролю за оподаткуванням фізичних осіб.

2. Щодо стандарту обміну інформацією за запитом (EOIR)

Україна як учасник Глобального форуму ОЕСР з прозорості та обміну інформацією для податкових цілей зобов'язана забезпечити, щоб органи Державної податкової служби України здійснювали обмін інформацією з компетентними органами інших юрисдикцій з дотриманням міжнародного стандарту обміну інформацією за запитом (Exchange of Information on Request (EOIR) Standard), який встановлює єдині умови, за якими юрисдикції надсилають одна одній запити про надання певної інформації та обмінюються нею на підставі податкових конвенцій. Цей стандарт є обов'язковим для понад 160 учасників Глобального форуму.

З осені 2019 року Глобальний форум розпочав партнерську перевірку України з питань дотримання стандарту EOIR. Перевірка проходить у два етапи. На першому етапі аналізується відповідність законодавства держави стандарту. На другому етапі представники юрисдикцій-партнерів здійснюють візит до країни, що перевіряється, та аналізують, чи дотримуються податкові органи вимог стандарту на практиці. За результатами другого етапу перевірки державі присвоюється оцінка (далі – Рейтинг). Рейтинг визначає, чи є юрисдикція прозорою у питаннях оподаткування та співпраці з державами-партнерами. Рейтинги «Compliant» (відповідає) та «Largely Compliant» (відповідає значною мірою) свідчать про те, що держава вважається прозорою.

Глобальний форум 24.06.2021 опублікував звіт за результатами завершення першого етапу перевірки України, в якому викладено зауваження та рекомендації, які потрібно врахувати для отримання задовільної оцінки (рейтингу) (текст звіту опубліковано за посиланням: <https://oe.cd/3P0>). Відповідно до рекомендацій Глобального форуму Україні потрібно внести зміни до законодавства та забезпечити:

збір інформації про структуру власності та кінцевих бенефіціарних власників (далі – КБВ) іноземних компаній, які мають в Україні постійні представництва, або місце ефективного управління, або штаб-квартиру;

збір інформації про партнерів та КБВ іноземних партнерств, які здійснюють діяльність або отримують дохід, що підлягає оподаткуванню в Україні;

збір інформації про трасти, які управляються або адмініструються резидентами України;

зберігання первинних документів бухгалтерського обліку та фінансової звітності юридичними особами строком щонайменше п'ять років після завершення звітного періоду або ліквідації компанії.

Ухвалення проекту Закону дозволить врахувати зауваження Глобального форуму, забезпечити дотримання принципу взаємності у міжнародних відносинах у сфері надання міжнародної адміністративної допомоги у податкових справах, підвищити прозорість та надійність України як держави-партнера з обміну інформацією. Нові правила стосуватимуться насамперед юридичних осіб, які здійснюють зовнішньоекономічні операції, та нерезидентів, які мають стійкий економічний зв'язок з Україною.

3. Основні положення проекту акта

Проектом Закону вносяться зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів, якими пропонується:

щодо імплементації CRS:

уточнити визначення термінів «фінансовий рахунок», «підзвітний рахунок», «фінансовий агент», «контролююча особа», «власник рахунка» для приведення їх у відповідність до вимог Загального стандарту звітності CRS;

встановити пряму вимогу для фінансових агентів застосовувати правила Загального стандарту звітності CRS, включаючи коментарі до нього, під час здійснення належної комплексної перевірки (due diligence) фінансових рахунків;

розподілити та уточнити обов'язки фінансових агентів під час здійснення ними належної комплексної перевірки фінансових рахунків та встановлення підзвітних рахунків для цілей Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA), ратифікованої Законом України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків (FATCA)», та для цілей Багатосторонньої угоди CRS;

встановити вимоги щодо мінімального строку зберігання документів, що підтверджують виконання фінансовими агентами вимог Загального стандарту звітності CRS (щонайменше п'ять років);

включити правила запобігання практикам, спрямованим на ухилення від виконання фінансовими агентами та власниками фінансових рахунків вимог щодо виявлення підзвітних рахунків для цілей CRS відповідно до вимог розділу IX Загального стандарту звітності CRS;

у зв'язку з доповненням Податкового кодексу України статтею 39³, присвяченою питанням автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки, пункт 69.8 статті 69 Податкового кодексу України виключити;

врегулювати перехідні правила для застосування Загального стандарту звітності CRS: визначити 01.01.2023 як дату, з якої фінансові установи

зобов'язані застосовувати Загальний стандарт звітності CRS для цілей виконання вимог Багатосторонньої угоди CRS; визначити 31.12.2023 як граничну дату, до якої має бути завершено перевірку існуючих рахунків фізичних осіб з високою вартістю, та 31.12.2024 – для рахунків з низькою вартістю;

упровадити диференційовану систему фінансових (штрафних) санкцій для фінансових агентів, що передбачає відповідальність за різні види правопорушень, враховуючи істотність правопорушення;

передбачити порядок застосування штрафних (фінансових) санкцій для власників фінансових рахунків за подання недостовірної інформації фінансовим агентам, у тому числі якщо власники рахунків є резидентами інших країн та не зареєстровані у контролюючих органах України;

ввести правила реєстрації для фінансових агентів, які відповідають критеріям підзвітної фінансової установи, для цілей Загального стандарту звітності CRS;

уточнити правила здійснення камеральних та документальних перевірок щодо фінансових агентів для контролю за своєчасністю, повнотою та достовірністю подання ними звітності, а також контролю за виконанням фінансовими агентами інших обов'язків, передбачених Загальним стандартом звітності CRS;

внести зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність» та Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» для приведення їх у відповідність до нових вимог до фінансових агентів (банків та інших суб'єктів первинного фінансового моніторингу) щодо розкриття інформації для цілей виконання вимог Загального стандарту звітності CRS.

Під час визначення системи відповідальності за порушення вимог Загального стандарту звітності CRS, а саме під час встановлення видів правопорушень та розмірів фінансових (штрафних) санкцій, враховувались рекомендації Глобального форуму (інформацію щодо вищезгаданих рекомендацій викладено у розділі 6.2 та Додатку С документа: https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/aeoi-implementation-toolkit_en.pdf), а також досвід Австралії, Великої Британії, Малайзії, Сінгапуру, Канади та Норвегії;

щодо імплементації міжнародного стандарту обміну інформацією за запитом (EOIR):

для юридичних осіб – резидентів, для іноземних компаній з місцем ефективного управління в Україні, нерезидентів, які ведуть діяльність через постійні представництва (включаючи партнерства), та визначених інших суб'єктів господарювання мінімальний строк зберігання первинних документів збільшити з трьох до п'яти років;

ввести до Податкового кодексу України визначення терміна «партнерство»;

уточнити правила надання інформації на запит контролюючих органів банками та іншими суб'єктами інформаційних відносин для виконання зобов'язань ДПС як компетентного органу України відповідно до міжнародних конвенцій, які містять положення про обмін інформацією для податкових цілей (для збору інформації за запитами компетентних органів інших держав);

передбачити для резидентів України, які на договірних умовах надають послуги щодо управління або адміністрування іноземними трастами, зобов'язання інформувати органи ДПС про укладення відповідних договорів, зберігати на території України та надавати на запит контролюючого органу документи про структуру власності, КБВ, первинні документи та окрему фінансову звітність щодо діяльності іноземних трастів;

ввести для іноземних компаній з місцем ефективного управління в Україні та для нерезидентів, які ведуть в Україні діяльність, що утворює постійне представництво, зобов'язання розкривати контролюючим органам інформацію про структуру власності та КБВ відповідно до вимог, аналогічних тим, що застосовуються до юридичних осіб, які зареєстровані в Україні.

4. Правові аспекти

Податковий кодекс України; Закон України «Про міжнародні договори»; розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 978-р «Про схвалення проекту листа Уряду України до Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно впровадження Стандарту щодо автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях»; План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затверджений Постановою Верховної Ради України від 15.02.2022 № 2036-IX; План заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022 – 2025 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р; План заходів щодо недопущення ухилення від сплати податків і зборів суб'єктами господарювання та запобігання відмиванню коштів в офшорних зонах, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 162-р; Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація норм проекту Закону не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України в поточному бюджетному періоді.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону потребує погодження з Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною податковою службою України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національним банком України, Державною службою фінансового моніторингу

України, Державною регуляторною службою України та Міністерством закордонних справ України.

Проект Закону потребує проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

Стосовно проекту Закону не проводилися публічні консультації із заінтересованими сторонами.

Проект Закону не стосується функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю та їх спілок, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не надсилався на розгляд Науковому комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

У проекті Закону відсутні положення, які відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996, потребують обговорення з громадськістю.

7. Оцінка відповідності

У проекті Закону відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект Закону потребує подання до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Реалізація положень проекту Закону не матиме впливу на розвиток окремих регіонів; на ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО

_____ 2022 року